

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 310 (3442) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: .12—27.

Teljesen szabadkezet biztosított Sztalinnak Délkelet Európában a teheráni értekezlet

Moszkva katonai bizottságot küld Titóhoz — Nyugatnémetországot, Belgiumot és Hollandiát bombázták az angolszászok

Washingtonból jelentik: (B. T.) A Fehér Házban közölték, hogy Roosevelt elnök hajlandó az országgyűlés előtt beszámolni kairói és teheráni tanácskozásairól, ha felszólítják.

Zürich. (Bud. Tud.): A Tat berlini tudósítója szerint Benes és Sztalin között létrejött megállapodással kapcsolatban tájékozott berlini körökben felhívják a figyelmet az angol és a szovjet megjegyzésekben felismerhető különböző felfogásra. — Míg az angol közlemények a megállapodásban a Szovjetnek Európa többi részébe vezető hid jelentőségét látják, a szovjet megjegyzések ennél sokkal világosabban beszélnek. Félhivatalos berlini körök szerint a megnyilatkozásokban nem titkolt győzelmi érzés van a Szovjetunió Délkelet Európában való befolyásának állandó növekedése felett. Figyelemreméltónak mondják Berlinben Tito tábornok alkotmányának egyidejű közzétételét, mert ebben az alkotmányban II. Péter jugoszláv királyról egyáltalán nincsen szó. Berlinben az a vélemény alakult ki, hogy a moszkvai megállapodás és az angol visszahatás világosan elárulja a szövetségesek között Teheránban létrejött bizonyos meg-egyezést.

Teheránban Sztalinnak, úgy lát-
szik, az angolokkal és amerikaikkal egyetértésben teljesen szabadkezet biztosítottak Délkelet Európa politikájában.

Ez az eredmény világosan mutatja, hogy London és Washington milyen kevéssé van abban a helyzetben, hogy a Szovjet imperializmusát megállítsa. A különböző értekezleteken sem sikerült Sztalin politikai céljait kiküszöbölni.

„Csehszlovákia” és a Szovjet- Unió — mint szomszédos államok

Amsterdam. (MTI.): Az angol hírszolgálat jelentése szerint illetékes londoni lengyel körök a következő észrevételt tették a cseh-szovjet szerződésről és az ahhoz fűzött jegyzőkönyvről:

— A cseh-szovjet szerződés azon az elven alapszik, hogy a Szovjet-unió tiszteletben tartja a cseh függetlenséget és szuverénitást, másrészt nem avatkozik Csehszlovákia belső ügyeibe. Ha a Szovjet ugyan-
gy az elvet alkalmazná a lengyel köztársaság irányában is, akkor a lengyel kormány kész lenne arra,

hogy 24 órán belül aláírjon egy hármasegyezményt.

London. (Bud. Tud.): A szovjet-lengyel kapcsolatok rendezéséről a Manchester Guardian megállapítja, hogy egyes kérdésekben, amelyek annakidején szakítást idéztek elő a Szovjetunió és Lengyelország között, most megegyezés jött létre. Legfőként a Szovjetben internált lengyelek ügye és a lengyel hadsereg szerepe a szövetséges hadviselésben az a két kérdés, amely a legtöbb nehézségeket okozta. Ok van annak feltételezésére, hogy a Szovjet most nagyobb megértést tanúsít Lengyelország katonai teljesítményei iránt, mint eddig. A Manchester Guardian levelezője azt írja, hogy a szovjet-csehszlovák szerződésnek az a szakasza, amely Lengyelországot felhívja az értekezlethez való csatlakozásra, egyértelmű a szovjet ígéretével, hogy a háború után nem avatkozik Lengyelország ügyeibe. Az angol lap feltűnőnek találja, hogy

a szovjet közleményekben Csehszlovákia és a Szovjetunió mint szomszédos államok szerepelnek, holott a háború előtt nem volt közös határuk.

Stockholm. (MTI.) A Német Távíráti Iroda jelenti: A szovjet tájékoztató hivatala közleményt adott ki, melyben ismerteti Moszkva hivatalos álláspontját a jugoszláviai menekültek ellentéti ügyében. Először visszapillantást vet a közlemény Tito bizottságának kialakítására, majd ismét megállapítja, hogy a Szovjet elismerte a Tito-féle bizottságot. Ezzel szemben Mihailovics tábornok „nem ért el mást, mint a Szovjet elutasító állásfoglalását”. A szovjet kormány most elhatározta, hogy pontosabb értesülések szerzése céljából szovjet katonai bizottságot küld Titóhoz.

A Pesti Írja: Zürich jelentés szerint amerikai nehézbombázók hétfőn nappal támadást intéztek Nyugat-Németország, Belgium, Hollandia, sőt Amsterdam környékén is.

Nyolcórás ülésen tárgyalja a felsőház a költségvetést Nagy érdeklődés nyilvánul meg a vita iránt

Budapestről jelentik: (MTI.) Az országgyűlés felsőháza kedden délelőtt 10 óra-
kor ülésezett. Igen nagy volt az érdeklődés.

Perényi Zsigmond báró nyitotta meg az ülést. Emléssel szökött a 75 éves múltját ünneplő országgyűlési gyorsiróda munkásságáról. Több kisebb jelentőségű bejelentés után, Kukuréli György felsőházi tag a pénzügyminiszterhez intézett kérést. Kedvezményes elbírás kéri a háborús hősihalottak örökösödési illetéke tekintetében.

Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter válaszolt a felszólalásra. A kormány — mint mondotta — a legnagyobb jóhittel foglalkozik ezzel a kérdéssel. Majd illelte az a tárgybán a képviselőházban elhangzott kijelentéseit. A pénzügyminiszter választát a felsőház és az interpelláló tudomásul vette.

A napirend következő pontja a gazdasági bizottság jelentése volt, a felsőház választott tisztviselői tiszteletdíjának és költségmegtérítésére jogosult tagjai napidíjának újabb megállapításáról.

Szluha Aladár szökött hozzá a kérdéshez, aki a bizottság jelentésének elvetését kérte. A felsőház ezzel szemben elfogadta a gazdasági bizottság jelentését és elutasította Szluha javaslatát. Az elnök ezután bejelentette, hogy a felsőház a gyakorlatnak megfelelően a költségvetésről szóló javaslatot előbb általánosságban, majd részleteiben tárgyalja.

A képviselőház keddi ülését 10 óra után nyitotta meg Krudy Ferenc alelnök. Szőlőssi Jenő, a felhatalmazási törvényjavaslat nyilatkoztató vezetője, beszéde elején hangoztatta, hogy szükség van rendkívüli felhatalmazásra, azonban a kormány iránti bizalmatlanság miatt nem fogadja el a javaslatot. Hangoztatta, hogy a gazdasági kérdésekben, nem lehet felfogásbeli különbség. Erőskező és szakértőkkel álló gazdasági csúcsminiszteriumra van szükség.

Az Esti Újság írja: A költségvetésről készült törvényjavaslat ma 4 óráig, holnapra kezdve 8 óráig ülésen kerül a felsőház elé, ahol igen nagy az érdeklődés a vita iránt. A kormány tagjai kedden délután Kállay miniszterelnök elnöklésével a rendes heti minisztertanácsra ülnek össze. A Magyar Élet Pártja csütörtökön pártértekezletet tart, amely az utolsó lesz a karácsonyi szünet előtt. Az értekezleten megjelenik a miniszterelnök a miniszterekkel együtt.

RÁDIÓ-NAP

Írta: Dr Hlatky Endre főispán

A Magyar Rádió műsorán december 14-én néhány állandó jellegű műsorszám kivételével mindvégig Nagyvárad, Nagyvárad szellemi és zenei élete és közvetlen környékének érdekességei elevenednek meg. Kitűnő gondolat a rádió vezetőségétől az ilyen, egy-egy városhoz kötött rádiónapok szervezése. Hála-sak is lehetünk ennek megrendezé-
sért.

Az egész ország figyelme fordul felénk és nem csak egyetlen egy rövidebb-hosszabb műsorszám idejére, hanem jóformán az egész napon át. Hogy mit jelent ez az általános megismertetés terén és mit fog jelenteni idegenforgalmunk fejlesztésében, felmérni nem is lehet, mert hiszen hosszú időre kiterjed az ilyen rádiónapnak a hatása és évek múltán is emlékezhetnek a hallgatók egy-egy őket érdeklő közvetítésre.

Az ország megtudja a mai napon, ha még nem tudta volna, hogy mi a mai Várad képe; megtudhatja, hogy a háborúval járó súlyos nehézségek ellenére milyen nagy erőfeszítéseket tett és tesz, hogy a megszállás hársz esztendeje alatt a megszállók részéről vele szemben tudatosan tanúsított elhanyagolás következményeit pótolja. Meg fogja tudni multunk érdekesebb fejze-
teteit, Nagyváradnak a magyar nemzet történetében hozott áldozatait és kivívott jelentőségét.

Ha arra gondolok, hogy ma dé-
ben annak a Nagyváradnak a ha-
rangjai szólalnak meg, hogy hir-
dessék a törökökön Nándorfehé-
váron aratott magyar győzelem dí-
csőségét, amely Nagyvárad maga is
32 évig át viselte a török igát, há-
lával telik el a lelmem a Minden-
ható felé, aki méltatlan teremtmé-
nyét, az embert, ilyen műszaki esz-
közők feltalálásához segítette és a
Magyar Rádió minden hallgatójá-
nak a mi városunkból viszik el az
áhitat hangulatát.

Szóhoz jutnak régi és új várad-
i és bihari költőink. A várad-i ifjú-
ság énekkarainak, a várad-i szalon-
és cigányzenekaroknak közvetíté-
sében is Várad életét látják meg.
A helyszíni séták és párbeszéd-
ek ügyesen és szükségesen illeszked-
nek be az egész nap várad-i műso-
rába. Papp Julia énekszámaira bi-
zonyára fel fog figyelni mindenki.
Élvezni fogják a Corneille-i haran-
gok színházi közvetítését is, hiszen
szintársulatunk teljesítménye ebben
az operettben valóban sikeres és dí-
csőretre való. A vendégkarnagy
Paul Tibor irányító munkája való-
ban eredményes. Zeneiskolánk ta-
nárainak hangversenye a legmagá-
sabb értékű komoly zeneszámok
bemutatása terén bizonyítja be
Nagyvárad versenyképességét. Ami-
nek egyébként a tegnapi filharmo-
niai hangverseny is igen örvende-

Rácz Vali

filmezik, ezért december 14 helyett

december 20-án este

lép fel a Református Kulturpalotában, világvárosi műsorral. Zongorán kísér dr. Veress Nándor, konferál Csák Cservenák József.

Jegyek elővételben a Nagyvárad kiadóhivatalában.

szes, sőt meglepő és váratlan bizonyítéka volt.

Mindezeket egybevetve örömmel és hálával köszöntjük a Magyar Rádiót Nagyváradon és arra kérjük, hogy ismétlje meg ezt a rádiónapot máskor is. Biztosíthatjuk és erősen hisszük, hogy egy későbbi rádióközvetítésen ismét előhaladásokról számolhat be Nagyvárad, ismét új eredményeket mutathat fel, városképének és a város életének jobb és szebb alakulását mondhatja el a helyszíni közvetítő, között irodalmi, művészeti és tudományos élet újabb sikereivel lehet még jobb műsort biztosítani a majdani rádiónapnak.

Öngyilkos lett

Török Olivér

zsadányi földbirtokos

Nagyvárad, dec. 14. Megeszerzte nagy megdöbbenést keltett a hír, amely kedden délelőtt terjedt el Nagyváradon és Bihar megyében: **Török Olivér zsadányi földbirtokos, vármegyei törvényhatósági bizottsági tag öngyilkos lett.** A hozzátartozók és ismerősök értetlenül állanak az öngyilkosság előtt, amit valószínűleg idegösszeomlása következtében követett el a megyeszerte nagy megbecsülésnek örvendő Török Olivér.

A vizsgálat megindult a megdöbbenő esemény indítókainak felkutatására.

Több betörés tettese akad meg a rendőri razzia hálójában

Nagyvárad, december 14. Lapunk tegnapi számában megírtuk, hogy a váradi rendőrség vasárnap éjszaka és hétfőn délelőtt nagyszabású razzia tartott a városban, amelynek során több keresett egyént állítottak elő.

Elfogták ezek között Nagy Bálint többszörösen büntetett és a váradi fogházból nemrégén szabadult kályhaségédet, aki az utcán Herskovits Dezső Hunyadi János-utcai lakostól ellopott kabátban sétált. A kabát értéke 1500 pengő. Elismerte kihallgatása során, hogy Eperjesi Lajos Kálvária-utca 13. szám alatti lakos téhere 200 pengő, Tóbiás Márton csengerbagosi lakos kárára pedig 500 pengő csalást követett el. Ugyancsak őt gyanúsítják Hager Mayer nagyváradi rabbi lakásán elkövetett lopással is, ahonnan télikabátot és ruhaneműt lopott el.

A rendőrség folytatja a további gyanúsított ellen a nyomozást.

Vitéz Bély Alajos altábornagy szombaton ünnepélyes keretek között hirdeti ki a levante kiképzési évnék Szent László oltalma alá való helyezését

Nagyvárad, december 14. Mint hírt adtunk róla, december 18-án nagyszabású ünnepség keretében hirdetik ki Szent László oltalma alatt a váradi levante kiképzési évét. Az ünnepség a nemzet, s Nagyvárad város szempontjából nagyjelentőségű.

Az ünnepi műsor szombaton reggel zenés ébresztővel kezdődik. Katona- és levante zenekar járja be a várost, illetve annak főutjait. Előző napon, 17-én megérkeznek a H. M. hírvérői, akik gépkocsira szerelt megafonon keresztül fogják tájékoztatni utcákon és tereken a nagyközönséget az ünnepség részleteiről. Velük együtt érkeznek Váradra a hangos filmek.

Vitéz Bély Alajos altábornagy, az ifjúság országos vezetője szombaton délelőtt fél 12 órakor érkezik a budapesti gyorssal. Fogadására megjelennek az államháza város polgári és katonai előkelőségei, a levante parancsnokság, az egyesület elnöksége és egy levante század a zenekarral. Az altábornagy fogadja az üdvözléseket, illetve tisztelgéseket s ezalatt a levante zenekar a Him-

nuszt intonálja. Az ünnepség előtt leálítják a Szent László-téren a kocsit és vilámlamos forgalmat. A meghívottak a díszemelőnyeken, a nagyközönség a teret övező járdákon helyezkedik el. Az ünnepség során, az alkonyati órákban kigyullannak a fények, s a tér belső részét 200 fáklyát lobogtató levante veszi körül.

Az altábornagy érkezését kürtszó jelzi. Révész Sándor ezredes, Arany Páskál premontrai kanonok, levanteegyesületi elnök és még több előkelőség kíséri fogadás után az altábornagyot a díszsátorhoz. Dobpergés közben megszólalnak a megafonok, majd felhangzik a Himnusz s utána az altábornagy intéz ünnepi szót az ifjúsághoz és ennek keretében kihirdeti az 1944. évre a levante kiképzésnek Szent László oltalma alá való helyezését.

Arany Páskál elnök mikrofonba mondja Szent László erény-igényit, amelyekre a leventediszszázad ígérettel válaszol.

A téren lezajló ünnepséget gyorsleventék fáklyásmenete zárja be, dobpergés és harsonák hangjai mellett, majd a menet megindul a Székesegyház felé...

Tíznapos vizsgálat után befejezte a rendőrség a váradi textilárdrágítók ügyének felgöngyölítését

A 16 kereskedő aktáit áttették a királyi ügyészségre

Nagyvárad, dec. 14. A nagyváradi rendőrkapitányság bűnügyi osztálya hétfőn befejezte a nyomozást annak a 16 váradi textilkereskedőnek ügyében, akik ellen, mint ismeretes, a budapesti közellátásügyi minisztérium detektívjei vezették be a nyomozást.

A vizsgálat során a rendőrség őrizetbe vette Hajnal József nagykereskedőt, mert kétségtelen bizonyíték merült fel, hogy a 16 pengő 38 filleres olasz flanelt 26 pengő 38 fillérért adta el 15 váradi kereskedőnek. A 4000 méter flanelt a kereskedők kezén további hasonló

emelkedést ért el és így a flanelt a közönség elé 50-60 pengős árral került eladásra.

Tíznapos vizsgálat után a rendőrség a nagyszabású árdrágítási ügyet felgöngyölítette és kedden a 16 kereskedő aktáit áttette a királyi ügyészségre további eljárás végett. Az ügynek minden bizonnyal a törvényszéken lesz folytatása, ahol felelősségre vonják a gyanu alá került árdrágítókat.

Hajnal József jelenleg a kórházban van őrizet alatt, miután szív-baja miatt a hatósági orvosok kezelésre utalták.

Egyelőre nincs szó a karácsonyi vakációnak szénszünettel való kibővítéséről

Nagyvárad, dec. 14. Hírek terjedtek el arról, hogy az iskolákban a fűtőanyag-hiány miatt korábban kezdődik a karácsonyi szünet és később ér véget. Ez rendkívül károsan befolyásolná a tanulóifjúság előmenetelét, mert, mint köztudomású, az iskolai év megkezdésének majdnem két hónappal való elhalasztása miatt amúgy is sokat veszíttek a növendékek a tanulmányi időből s ezt a veszteséget máris csak a legnagyobb küzdelmek, tananyag-összevonások és a növendékek súlyos megterhelése árán lehet valamennyire behozni. Egy újabb

szünet úgy a tantestületeket, mint pedig a tanulókat még nehezebb helyzet elé állítaná. Mégis olyan értesülések vannak, amelyek szerint a kultuszminisztérium és a közellátási minisztérium között tárgyalások folynak többhetes téli szünet, — úgynevezett szénszünet

Mozik műsora:

APOLLO: Csavargók.
BELVAROSI: Csizmas kandur.
CASINO: Bob herceg.
KORONA: Aranypáva.

— beiktatása érdekében.

A mai napig azonban semmiféle intézkedés nem érkezett erre vonatkozólag sem a tanhatóságokhoz, sem pedig az iskolákhoz. A tanfelügyelőségen szerzett információink szerint a karácsonyi szünet az elemi iskolákban a népiskolai rendtartás értelmében december 23-án kezdődik és január 2-ával bezárólag ér véget. Ugyanez a rendelkezés van egyelőre érvényben a középiskolákra nézve is.

Ami a tüzelőanyaggal való ellátás kérdését illeti, a tanfelügyelőségen szerzett értesüléseink szerint a népiskolák általában el vannak látva fűtőanyaggal oly mérték-

Macalik képkiallítása

a Széchenyi-téri kioszkban még **december 19-ig** nyitva

ben, hogy december és január hónapban zökkenő nem állhat be s így a népiskolákban téli szünet beiktatása nem volna indokolt. Hasonlóképpen kellő mennyiségű fűtőanyaggal rendelkeznek — egy-két nagyobb, de mégsem áthidalhatatlan nehézséggel küzdő intézet leszámításával — a nagyváradi középiskolák is, úgyhogy az igazgatók általánosságban itt sem látják szükségesnek a karácsonyi vakáció szénszünettel való kibővítését.

Ennek ellenére mindennap érkehet rendelkezés a minisztériumból, amely a karácsonyi szünet korábbi megkezdését és későbbi befejezését írja elő.

Négy vagon ingyen tüzfát kapnak a váradi hadbavonultak hozzátartozói

(Nagyvárad.) Hétfőn este az Erdélyi Párt nagyváradi két belvárosi körzete választmányi ülését tartott. Szabó Károly elnök üdvözlő szavai és Soós Lajos főtitkár jelentése után ismertették a nagyváradi fakeskedők önkéntes négy vagonnyi tüzfát felajánlását, melyet karácsony hetében osztanak ki a város hadbavonult hozzátartozói között.

Ezton is kéri az Erdélyi Párt a fakeskedőket, akik felajánlásikkal támogatni óhajtják e nemes célt, hogy ebbeli szándékukat a Magyar Házban jelentsék be.

Szabó Károly elnök ismertette az iparostanonchiány leküzdésére vonatkozó lépéseket. Közölte, hogy eddig 10 székely tanonc került Váradra és további utánpótlás várható Székelyföldről. A tanoncotthon felállítása is szóba jött. Dr. Czeglédy Miklós pedig bejelentette, hogy Székelyföld vasúthálózatának fejlesztéséről tervezetett nyújt be az illetékes miniszterhez.

Prima kivitelű arany és króm svájci órák

ÁCS TIBOR

Nagy választékban valódi és hamis ékszerek.

Nagyvárad, Széchenyi tér 6. szám.

Alkalmi és ünnepi ajándéktárgyak!

Ekszer- és óra javítások!

és karácsonyi ajándéktárgyak!

Kirovgrad és Cserkasszi az orosz támadások középpontja

Heves ellentámadást kezdett a Szovjet Zsitomirtól északra — Csígalassusággal haladnak az olaszországi angolszász hadműveletek

Mit tartalmaz az orosz-csehszlovák egyezmény

Berlin. (MTI.) A harcok középpontja jelenleg a kirovgradi térségben van, ahol az oroszok vagy a várost akarják elfoglalni vagy annak megkerülésével akarnak előrenyomulni. Az orosz támadásokat német ellentámadások szakítják meg. A helyzetről nem lehet tiszta képet alkotni. Tájékozott német katonai körökben a helyzetet nyugodtan ítélik meg. Súlyos elhárító harcok folynak még Cserkasszi térségében is. Az olasz harcra említesre méltó esemény nem történt. Az előre meghatározott keretben folynak a harcok a Balkánon is, ahol azonban össze függő arcvonalról nincs szó.

Berlin. (MTI.) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távírási Irodának. A véderő főparancsnoksága közli: A kirovgradi szakaszon és Cserkasszinál az ellenség vasárnap is számos támadást intézett váltakozó erővel. A súlyos elhárító harcok nem esőkkenő erővel folynak tovább. A Zsitomirtól északra levő térségben a szovjet ujonnan odavont erőikkel heves ellentámadást kezdett, de visszavertük. Csapatunk ott ismételt támadást indítottak és szétverték egy ellenséges hídfőt a Teterov nyugati partján. Az Ilmen-tótól északra egy vadászadosztály rohamcsapatai meglepetésszerűen betörték egy jól kiépített ellenséges támaszpontba. Az egy szovjet zászlóaljából álló legénységet megsemmisítettük vagy foglyul ejtettük. A keleti arcvonal többi részén csak helyi jelentőségű harcok folytak.

A délolaszországi arcvonalon a nap nagyobb harci események nélkül telt el.

Néhány ellenséges repülőgép az elmúlt éjjel zavaró repüléseket végzett a rajna-westfáliai iparvidék felett. A gépek közül egyet lelőttünk.

Berlinből jelentik (MTI.): Az *Interim* jelenti a keleti arcvonal központi és északi szakaszáról: Német támadó és rohamcsapatvállalkozások december 12-én a központi szakasz különböző helyein az állások megjavítására vezettek. Itt foglyokat és zsákmányt szállítottunk hátra. Több szovjet támadó kísérletet részben jól irányított tüzérégi tüzzel szétvertünk, részben a német főarcvonal állások előtt. A

légi haderőket mindkét oldalról csak kis mértékben vetették harcba. A német vadászok lelőttek 14 repülőgépet, a német léghajítás pedig két szovjet teherrepülőgépet.

Cél nélkül bombáznak az amerikai bombázók

Berlinből jelentik (MTI.) A Német Távírási Iroda jelenti: Észak-amerikai bombázó kötelékek hétfőn a déli órákban teljesen felhős időben, célzás nélkül bombákat dobtak egyes városokra az északnémet partvidéken. Mint az Emden elleni támadásban, most is különösen lakónegyedeket találtak el. Az időjárás következtében az ellenség a tervezett összpontosított támadást kénytelen volt részletvállalkozásokra felbontani. Az északamerikai bombázók erős vadászkísérettel érkeztek és távoztak. A német légvédelmi erők már több négy motoros bombázó lelőését jelentették.

Berlinből jelentik (MTI.) A Német Távírási Iroda jelenti: A német légvédelem december 12-én három angolszász repülőgépet lőtt le, amelyek zavaró repülést végeztek a rajnai iparvidék felett.

Az orosz-csehszlovák egyezmény újabb lépés a Szovjet részéről az európai ügyekben való teljes részvétel felé?

Londonból jelentik: (Bud. Tud.) Az *Exchange Telegraph* annak a véleményének ad kifejezést, hogy az orosz-csehszlovák egyezmény aláírása a szovjet részéről újabb lépés az európai ügyekben való teljes részvétel felé. A szerződés azt bizonyítja, hogy Oroszország a háború után jelentős szerepet fog játszani az európai kontinensen. A Szovjetunió és Csehszlovákia közös határa van és mindkét államnak érteke, hogy ezen területek adottság szoros együttműködésre vezessen.

Zürich. (MTI.) Az *United Press* jelentése szerint az orosz-cseh szerződés többek között a következő határozatokat tartalmazza: 1. A Szovjetunió és Csehszlovákia a végző győzelemig folytatják a háborút Németország és szövetségesei ellen. 2. A két állam egymást kölcsönösen támogatja. 3. A háború befejezése után a két állam azonnal szoros gazdasági együttműködésre lép. 4. A Szovjetunió és Csehszlovákia kölcsönösen nem avatkoznak egymás belpolitikai ügyeibe. 5. Azokat a szomszédos államokat, amelyek nem állanak szövetségben Németországgal, felszólítják, hogy csatlakozzanak ehhez a szövetséghez.

Benes vasárnap a sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy ennek a szerződésnek aláírásával Oroszország és Csehszlovákia visszatért a háború előtti politikához.

Stockholm. (MTI.) A Német TI jelenti: A szovjet hírlapja jelenti a Benes és a szovjet kormány közötti szerződéshez tartozó jegyzőkönyv

szerint, ha a Szovjetunióval vagy Csehszlovákiával határos más ország, amely a háborúban német támadás tárgya volt, csatlakozni kíván a szerződéshez, akkor a szerződő felek kölcsönös megegyezés esetén lehetőséget adnak, hogy szintén aláírja a szerződést.

Törökország saját kezdeményezéséből nem indít háborút Németország ellen

Ankara. (MTI.) Az amerikai rádió vasárnap közvetítette Szaradzsoğlu miniszterelnök beszédét, amely szerint a költségvetés több mint hetven százalékos többletet a hadseregre fordítják. Ez a hadsereg egy pillanatig sem fog habozni vérért ontani, hogy megmentsék Törökország legszentebb örökét, Törökország függetlenségét.

London. (Bud. Tud.) A *Daily Telegraph* Ankarából származó jelentése annak a véleménynek ad kifejezést, hogy Törökország nem szándékozik belépni a háborúba és saját kezdeményezéséből sem indít háborút Németország ellen. Törökország minden téren hajlandó támogatni a szövetségeket, azonban oly módon, hogy ezáltal ne szolgáltatson Németországnak okot fegyveres beavatkozásra. A lap szerint Kairóban közeledés jött létre Törökország és a Szovjetunió között a Balkán há-

Zürichből jelentik: (MTI.) Chiasoból jelentik: A brit rádió jelentése szerint a Badoglio kormány *Badoglio* tábornagy elnöklété mellett minisztertanácsot tartott. A belügyminisztérium helyettes államtitkára beszámolt Nápolyban *Sforza* gróffal, *Benedetto Crocival* és más személyiségekkel folytatott tárgyalásairól, az ipari és munkaügyi minisztérium helyettes államtitkára pedig az élelmiszerellátás kérdésében folytatott tárgyalásokról számolt be. Badoglio tábornagy felolvasott egy felhívást, amelyet a kormányvezetőkhez intézett és amelyben felszólított minden hivatalnokot, hogy azonnal térjen vissza hivatalába, különben elbocsátottnak tekintendő. A kormány azután megszavazott egy rendeletet, amely minden fasisztát kizár az állami közigazgatás munkájából.

Rómából jelentik: (MTI.) Mint a köztársasági fasiszta kormány rádiója jelenti, *Bonnoni* volt közmunkaügyi miniszter és *Padovini* tábornokot le tartóztatták.

Lisszabon. (MTI.) Az angol hírszolgálat nápolyi jelentése szerint a Badoglio-kormány fasisztaellenes törvénye értelmében 3 hónap múlva 3 ezer magasabb rangú hivatalnokot és 4 ezer alacsonyabb rangú hivatalnokot mentek fel állásaiktól. Az iparügyi al-

ború utáni statusa tekintetében. Törökország ugyanis nagy súlyt fektet arra, hogy a Balkán ne legyen túlságosan erős nagyhatalmi befolyás alatt és Törökország főként attól tartott, hogy az európai határon is rá fog nehezedni a Szovjetunió nyomása. Valószínű, hogy Kairóban Törökország bizonyos biztosításokat kapott az orosz szándékok tekintetében.

Szaradzsoğlu ma nyilatkozik a török sajtónak a politikai helyzetről

Istanbulból jelentik: (MTI.) A Német TI jelenti: Ankarában hétfőn megnyitották a török sajtó ezidei nagygyűlését. Szaradzsoğlu miniszterelnök kedden fogadja a főszerkesztőket és a napilapok politikai szerkesztőit és nyilatkozik előtük a politikai helyzetről.

Péter szerb király elismeri a Tito kormányt?

London. (Bud. Tud.) Az *Observer* lehetetlenségnek tartja, hogy Péter szerb király a kairói kormányt eljelti és Tito ideiglenes kormányát ismeri el Jugoszlávia törvényes kormányának.

Genf. (MTI.) A Német TI jelenti. Londonból jelentik: Mint a *Daily Scatch* jelenti, a brit kormánynak a Tito-kormányról szerzett minden értesülése arra mutat, hogy a Tito-kormány pillanatnyilag nem szándékozik megegyezésre jutni a kairói jugoszláv emigráns kormánnyal, hanem saját útját szándékozik járni.

Ankara. (Bud. Tud.) A török rádió szerint a szovjetkormány elhatározta, hogy a Tito-kormányt Jugoszlávia törvényes kormányának ismeri el.

Vittorio Mussolini a köztársasági fasiszta párt németországi főtájkára

München. (MTI.) A Német TI jelenti: Münchenben a fasiszta székházban zajlott le a köztársasági olasz fasiszta első németországi értekezlete, amelyen 70 körzetvezető vett részt 330.000 fasiszta képviselővel. Az értekezlet elnöke *Wittorio Mussolini* volt, aki leszögezte, hogy a köztársasági fasiszták töretlen hűséggel állnak Németország és Japán oldalán és velük együtt küzdenek a végző győzelemig. Beszéde után az értekezlet elfogadta a köztársasági fasiszta párt ideiglenes alkotmányáról és a közigazgatás szervezetről benyújtott javaslatot. Ezután *Vittorio Mussolini* megválasztották a köztársasági fasiszta párt németországi főtájkára.

Hétezer fasiszta tisztviselőt ment fel a Badoglio-kormány a szolgálat alól

lamtitkár, a törvény szerzője kijelentette, hogy 15 napon belül nyugdíjaztatásukat kell kérniük mindazoknak a hivatalnokoknak, akik a fasiszta nagytanácsnak vagy a fasiszta kamarának tagjai, akik polgármesterek vagy politikai titkárok voltak ötezer lakosnál nagyobb városban vagy bizonyos pártkitüntéseket hordtak.

Fel új mozgalmaság a belpolitikai életben

Szöfiából jelentik: (MTI.) A bolgár belpolitikai életben bizonyos fokú mozgalmaság észlelhető. Az országgyűlés 10 napos szünetét a kor-

mány tagjai a miniszterelnök vezetésével vidéki felvilágosító körutakra használják fel. A miniszterelnök állandó megbeszélést folytat közben a politikussal. A kormány felülnő mozgékonyágát a belpolitikai helyzet megszilárdulására irányuló műveletekkel, különösen pedig azzal magyarázzák, hogy a bolgár képviselőház február 25-én lejár. Jólétesült körök szerint egy esztendővel meghosszabbítják ezt a megbízatást, de még mindig lehetséges az időközben elhalálozás miatt megüresedett 25 képviselői állás betöltése. Ezért, mivel a Ház most szünetel, a belpolitikai helyzet végleges kialakulása különböző megbeszélésektől függően alakul.

Az amerikai hadsereg tagjai is jelöltetik magukat az elnökválasztáson

Lisszabon. (MTI.) Stimson amerikai hadügyminiszter új rendelkezése folytán az amerikai hadsereg tisztjei is jelölhetik magukat az elnökválasztáson. Ez az intézkedés ösztönzést ad annak a kívánságnak, hogy Mac Arthur tábornokot a jövő évi választásokon köztársasági elnökjelöltté nevezzék ki. Ez a rendelkezés módot nyújt arra, hogy Stimson sorhajóhadnagy, Minnesota volt kormányzója is jelöltesse magát.

Roosevelt Sziáliában, Eden Gibraltárban

Stockholm. (MTI.) Az angol hírszolgálat közi, hogy Roosevelt elnök látogatást tett Sziáliában.

Madrid. (MTI.) A Német TI jelenti: Eden Kairóból hazatérőben rövid időre megszakította útját Gibraltárban ahol valószínűen az ott tartózkodó Samuel Hoare nagykövettel megbeszélést folytatott.

Rommel megszemléli a norvégiai védelmi berendezéseket

Stockholm. (Bud. Tud.) Rommel tábornagy Dániából Norvégiába utazott, hogy megszemlélje az ottani védelmi berendezéseket.

Stockholm. (Bud. Tud.) A dániai Jütland nyugati rézén vasárnap szahotás-csoportok felrobbantottak egy fémipari üzemet és egy nagy áramátalakítási telepet.

Szünetel a gyors- és személyforgalom Németországban polgári személyek számára

Berlinből jelentik (Bud. Tud.): Németországban december 15 és 1944 január 3 között a gyors- és személyforgalom polgári személyek számára szünetel. Polgári személy csak külön engedély alapján utazhatik. Ezzel azt akarják lehetővé tenni, hogy elsősorban a bombatalálatok következtében szétválasztott családok tölthessék együtt az ünnepeket.

London elismeri az olaszországi német ellenállás mákasságát

Stockholmból jelentik (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A szövetségesek előnyomulása Olaszországban csigalassúsággal történik — állapítja meg az Aiton Tidningen londoni tudósítója. Londonban elismerik, hogy a német ellenállás nagyon mákacs.

Elfogadta a Felsőház pénzügyi bizottsága a jövő évi költségvetésről szóló törvényjavaslatot

Czettler Jenő a bizottság új elnöke

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A felsőház pénzügyi bizottsága Posch Gyula helyettes elnök elnöklétével, hétfőn délelőtt és délután tartott ülésén, amelyen Kállay Miklós miniszterelnök vezetésével a kormány minden tagja részt vett letárgyalta és elfogadta az 1944 évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslatot. Czettler Jenő előadó után, aki ismertette a törvényjavaslatot, gróf Somssich László, Örfly Imre, Baranyai Lipót, Koós Zoltán, Bíró Zoltán, Papp Kálmán és gróf Bethlen István szólalt fel, majd Csataj Lajos honvédelmi miniszter, Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter és végül Kállay Miklós miniszterelnök válaszolt a vita

órán elhangzott érvekre. A pénzügyi bizottság a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben változatlanul elfogadta. Az ülés befejezése előtt gróf Teleki Gyula tekintettel arra, hogy Wekerle Sándor, a bizottság elnöke a felsőház elnökévé történt megválasztása folytán a bizottság elnöki tisztségéről lemondott, javasolta a bizottságnak, hogy az elnöki széket Czettler Jenővel töltsék. A bizottság az indítványnak megfelelően egyhangú határozattal Czettler Jenőt megválasztotta a pénzügyi bizottság elnökévé. Czettler Jenő köszönetet mondott az iránta megnyilvánult bizalomért.

Szabó Dezső kapta a Magyar Irodalompartoló Társaság tízezer pengős nagydíját

Budapestről jelenti a Magyar Országos Tudósító: A Magyar Irodalompartoló Társaság választmánya most tartotta ülését, amelyen a társaság tízezer pengős nagydíját Szabó Dezsőnek ítelték, mint aki a társaság megállapítása szerint életművével, tisztán irodalmi eszközökkel, a legnagyobb szolgálatot tette a magyarságnak. Három-három ezer pengővel tüntették ki a következőket: Bibó Lajos (Anyám), Erdélyi József (Remény), Kodolányi János (Julián barát, Vas fiai és Boldog

Margit), Németh László (Kisebbségben), Sinka István (Vád), Szabó Lőrinc (Összes költeményei), Szabó Pál (Lakodalom-keresztelő-bölcső), Tamási Áron (Három játék). A választmány még 1500—1500 pengős tiszteletdíjjal tüntette ki Asztalos István: Új esztendő, Borsi Dénes: Hazai füst, Bözdödi György: Székely bánja, Gulyás Pál: Az Alföld, Kádár Lajos: Csukás Péter, Tatai Sándor: Zápor, Vass Albert: Farkasverem című műveit.

Gyermek a gyermekekért

műsoros előadást tartanak a Szigligeti Színházban

Városhazerte öles plakátok hirdetik, hogy a jobbsorsú gyermekek szegényebborsú gyermektársaik felruházására folyó évi december hó 19-én — vasárnap — délelőtt 11 órai kezdettel a Szigligeti Színházban műsoros előadást adnak. Műsoruk első részét szavalkatok, zene, tánc és népi játék tarkítják, a második rész karácsonyi hangulatot nyújt. Városunk összes népiszkolái: róm. kath., református, evangélikus és az állami iskolák igazgatóságai, tantestületei és az iskolás gyermekek együtteseinek hetek óta lázasan, nagy szeretettel készülnek a nekik — szívük és akaratuk szerint — eseményszámba menő szereplésre.

Gyermeki szívek és akarások segítenek a magyar jövő reményeiben, nincstelen gyermektársaikon. Akicójukat megindították és azt becsülettel végre is hajtják, most már csak az vár beteljesedésre, hogy a jobb módú felnőttek meg-

értsék hívó szavukat, szép és nemcsak elgondolásukat és azt kellő anyagi támogatásban részesítsék. Ebben nem elegendő a színházi jegy megváltása, aki csak teheti, felülfizetés formájában is támogassa a kicsikék példaadását. A színházi előadás jövedelme csak néhány gyermek felruházására elegendő, ezért csak úgy lehet megfelelő anyagi sikerre számítani, ha a pénzügyi-, kereskedelmi- és ipari intézmények, üzemek, kereskedők, iparosok és tehetős magánosok adományokkal többszörösen hatványozzák a színházi előadás remélt jövedelmét. Felülfizetések, illetve adományok a Városi Népművelési Bizottság Titkári Hivatalához (Szigligeti Dezső utca 12. sz., Telefon 24—88.) küldhetők, melyeket a rendezőség esetről-esetre a napilapokban nyugtáz.

A magyar gyermek magyar jövő, magyar testvér segítsd!

14 karátos aranyát megveszem, becserelem, átadogozom
Orvosi, virágbross, sportgyűrű készíteset hozott aranyból a legszébb kivitelben vállalom.
Márkos urak, nagy városutcaiban,
Hastinger János órák-ékszerező, Rákóczi-út 8. sz.

Ma 22 éve tért vissza Sopron, a Húség Városa

A Magyar Országos Tudósító jelenti: December 14-én van 22 éves évfordulója annak, hogy Sopron és a környékbeli községek népszavazással tettek tanúságot a magyar hazai iránti hűségéről. Ebből az alkalomból a Budapesten székelő Sopronmegyei Kör népes összejövetelt rendezett a Magyar Házban. Vitéz Somogyvári Gyula, a kör elnöke, valamint Soproni Thurner Mihály nyugalmazott polgármester méltatta a nap jelentőségét.

Bajtársi parancs

December 16-án (csütörtökön) este fél 7 órai kezdettel vitéz Gödny János vezérőrnagy úr, szövetségünk Rákóczi-út 13. szám alatti székházában nemzetvédelmi előadást tart. Azon való részvételt minden bajtársunk tartsa kötelességének. Ezután ezen előadásra tisztelettel meghívjuk a vitézeket és a nemzetvédelmi kereszteteseket is.

Dr Szabó Lajos nagyváradi lelkeszt levantelelkézi teendők ellátásával bízták meg

(Nagyvárad.) Megtisztelő megbízatás érte dr Szabó Lajos nagyváradi református lelkeszt. A Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventjének Elnöksége az elnökségi tanács határozatában nyert felhatalmazás alapján kiegészítő levantelelkézi teendők ellátásával bízta meg. A megbízatást az Egyetemes Konvent Elnökségének nevében dr Ravasz László püspök lelkeszt és dr Balogh Jenő titkos tanácsos, főgondnok világi elnökök írták alá.

Martsa Dénes dr tanügyi tanácsos nagysikerű előadást tartott az Erdélyi Fiatalok Körében

(Nagyvárad.) A Magyar Házban tartotta szokásos vitaestjét az Erdélyi Fiatalok Köre tegnap este. Előadó dr Martsa Dénes tanügyi főtanácsos kir. tanfelügyelő volt. Nagyhatalmú a „Keresztény nemzeti gondolat és a marxista felfogás közti harc” — című beszédében lerántotta a leplet az istentagadó, zsidó Marxról és szellemi közönségéről, a nemzetközi szociáldemokráciáról. Megállapította, hogy a magyarság csak az igazi kereszténységben, a haza és a család oltárára szeretőben állhat meg helyét ebben az apokaliptikus küzdelemben.

Az előadáshoz Emödi János, Soós Lajos, Bartha Károly, Szabó Károly és dr Kortsmáros László szólott hozzá. Dr Kortsmáros országgyűlési képviselő válaszolt az 1918-as marxisták működését amennyiben azok a tömegbe dobott hangzatos jelszavakkal akartak uralkodni. Midőn szegénytelen — de üdvös — menekülésük után Szovjet-Oroszországban kikötöttek, ott már nem követelték jelszavaikban a gyűlés- és szólásszabadságot, a szabad választójogot stb. Már nem volt fontos, mert ott már nem is volt szabad választó polgár.

Hlatky Endre főispán előadása Nagyvárad zenei multjáról

Mai filharmoniai hangversenyesténk alkalmára a Krüger Jenő elnöktől vett ígény megtszítelő felkérés folytán kötelességemmé vált, hogy néhány mondatban méltassam a filharmoniai egyesület újonnan induló munkáját és ennek városunkkal kapcsolatos jelentőségét.

Mint ahogy minden új mozzanatnál nemcsak a jelen és jövő szempontjait kell mérlegelni, én ezuttal is visszatekintek Nagyvárad zenei multjába, mert a mult az, ami biztatást adhat a jövőre, hogy a régi eredményeket újból elérjük és a régi mulasztásokat a jövőben kipótoljuk.

Nagyvárad hely-történeti irodalma — erre irányuló gyűjtésem alapján joggal mondhatom — óriási. Mégis igen sok tekintetben teljesen hiányos. A mi zene-történetünk érdekes adatai sincsenek kellőképpen felkutatva, egybegyűjtve, hollott, mint látni fogjuk, érdemes lenne erről egy monografiát összeállítani, mert ha nem is lenne valami nagy terjedelmű, mégis nagyon értékes tényeket ismertethetne.

Ha országos viszonylatban nézzük a filharmoniai társaságok megalakulását és működését, akkor megállapíthatjuk, hogy a Budapesti Filharmonikus Zenekar az első rendszeres hangversenyét éppen 90 esztendője, 1853 november 20-án rendezte. Erkel Ferenc vezényelt ekkor és bemutatásra került Beethoven VII. szimfóniája. Ez az adat azért érdekes, mert bár a budapesti zenei élet messze mögötte maradt a bécsiének, mégis ilyen állandóan működő társaság rendszeres hangversenyéinél a megszervezésében Budapest megelőzte Bécsét hét teljes esztendővel.

Filharmoniai rendszeres zenekarunk Nagyváradon az első világháború előtti időben a ma élők nemzedékeinek körében nem létezett. Bár elődeink is rendeztek időnként magas színvonalú hangversenyeket, mégis inkább egyes művészek, vagy kisebb előadók csoportok vendégszerelésével elégtelnek ki. És azok a váradiai, akik filharmoniai hangversenyeket kívántak hallgatni, felutaztak a budapesti hangversenyekre. Talán éppen ennek a felutazásnak a lehetővé válása is elősegítette, hogy lassan megérett egy Filharmoniai állandó zeneegyesület megalakításának régi terve a megszállás alá került Nagyváradon.

1920-ban kezdte meg ez az alakulás a működését és 1925-ben újraszervezte önmagát. A célja az volt, hogy idényenként hat hangversenyt tartson és népszerű előadásokkal emelje a tanuló ifjúság zenei ismereteit. Az ifjúságot is bevonta zenekari tevékenységébe. Ennek az igen dícséretes tevékenységnek az élén, mint az egyesület elnöke, Szmaszenka Ernő állt. Karnagyként tevékenykedett benne Vornácska József és Maczalik Alfréd. Nagyvárad zenei életének ezek a lelkes vezetői és munkásai igen megérdemlik, hogy ma, amikor ismét filharmoniai hangversenyre gyűltek össze Várad zenei és zeneértő hallgató közönsége, hálaival, kegyelettel és köszönettel emlékezzünk meg róluk.

Az akkor kifejezetten kisebbségi szándékokból fakadt összeműködés is elég szép eredményeket tudott elérni. Ebben látom a biztosítékát annak, hogy minden háborús nehézség ellenére is most új életre kelt filharmonikus tömörülés ezennél már valóban rendszeresen és állandóan, zavartalanul és egyre nagyobb jelentőséggel be fogja tölteni, az időközeben mintegy 20.000 emberről megszaporodott nagyvárad lakosság támogatásával, zeneművészeti és általános közmüve-

lődési feladatát és küldetését.

De nézzük meg egy kicsit Nagyvárad és Bihar megye zene-történeti multját s ragadjunk ki belőle néhány adatot.

Mindenekelőtt állapítsuk meg, hogy a legő jelentőségű zeneegyesületünk nem igen volt és ha volt is, nem fejtette ki azt a működést, amit egyes magyar városok történetében meg lehet találni. Nyilvánvaló, hogy nem hasonlíthatjuk magunkat ahhoz a Sopronhoz, amely Bécsnek közelségében, az Esterházy hercegek mindenkor nagy zenepártoló tevékenységének szomszédságában 1829 óta igen tevékeny zeneegyesülettel rendelkezik, amely évtizedek óta már rendszeres filharmonikus hangverseny-rendezéssel is jelentőségre tett szert. Az is nyilvánvaló, hogy egyházzenei vonalon az a Nagyvárad, amelynek székesegyháza csak 150 évre tekinthet vissza, elmarad pl. Budapest mögött, ahol az egyik templomban: a Belvárosi plébánián a főváros, mint kegyúr, maga tartja fenn a török kizűzése óta az ének- és zenekart, míg a másik templomban: a Budavári Koronázó Főtemplomban, amit Mátyás-templomnak is hívják, csak a legutóbbi 160 évről nagyszerű zene-történeti anyag van, de az ének- és zenekar még sokkal régebbi.

Mi nagyváradiak nem hasonlíthatjuk magunkat ezekhez a példákhoz. Azonban a mi zene-történetünk sem egészen üres. És a mi székesegyházunk és püspöki udvarunk története rejti és foglalja magába a nagyobb zenei események és az állandó zenei társaság történetét. Ez pedig országosan is jelentős volt. Csak két nevet említek a XVIII. századból, az egyik: a nagy Haydn öccse, Haydn János Mihály, aki 1737-ben született és Nagyváradra 1757-ben került, hogy 5 évig itt irányítsa a püspöki udvar és az akkori székesegyház vagyis a mai Szent László templom zeneművészeti életét. 1762-ben azután elkerült Nagyváradról Salzburgba, ahol a világhírű Peterskirche ének- és zenekarának irányítását bízták rá. Ez maga bizonyítja, hogy milyen nagy zenei tehetség volt. A másik név a zene-történetben még sokkal ismertebb: Ditter von Dittersdorf, aki két évvel volt fiatalabb, mint Haydn és aki 1764-ben került Nagyváradra Haydn utódául. Az ő oratoriumjai, vígoperái és egyéb szerzeményei igen értékesek és nevezetesen. Mint karnagy és mint zenei tevékenység irányítója is kiváló ember volt, amit az bizonyít, hogy Nagyváradról Németországba, Boroszlóba került és az ottani primási ének- és zenekarnak lett a karnagya. Megvan az életrajza, amelyet ő maga írt meg emlékirat formájában és ebben a Nagyváradon töltött éveit, mint életének legkedvesebb időszakát emlegeti. Az akkori püspöki udvar, amely a mai városháza helyén volt püspöki palotában működött, kisebb operák előadásával is emelni kívánta az itteni zenei műveltséget. Már magának Ditter Károlynak az itteni tevékenysége is megkivánja a teljes történelmi feldolgozást.

Az újabb korból az általunk is jól ismert, becsült és szeretett néhai Beleznay Antal nevét említem és emlékéit idézem, aki zene-történeti jelentőségében szintén túlnőtt városunk határain. Az ő egyházzenei szerzői tevékenysége is nagyarányú volt, ugyanakkor pedig a dalköltés és a magyar nótaköltés terén is szépet és maradandót alkotott. Vele szemben is fennáll a hely-történet kötelezettsége, hogy életrajzát megírja és jelentőségét méltassza.

Én azt hiszem, hogy a most új lendüle-

tet nyert várad zenei élet rövidesen megtalálja a zene-tudomány várad művelőit. És megkezdődik a munka ezen a téren is. Nemsokára megvalósul a „Nagyvárad Szemle” című tudományos folyóiratunk, amiben helye lesz a nagyvárad és biharmegyei zene-tudománynak is. Mert a megye is itt van a maga zenei életével. Itt van a magyar nép és a nemzetiségek is itt vannak a maguk ősi népdalaival. Itt van Váradon és a vármegyében a különböző egyházak egyházi zenéje és egyházi énekirodalma, ami mind megörökítésre és tudományos feltárássra vár. Mert végéreményben nemcsak a mi korszakunkat érdeklik az események, hanem az örök Váradot és az örök Bihar is kell, hogy érdekeljék. És nemcsak a magasabb zenei műveltséggel kitermelt zeneművek és hangversenyek, hanem a népből fakadó és a népek szánt dalok és nóták is jelentősek. És talán Fráter Lóránt, Fráter Béla magyar nó-

...lett mi, bihariak lehetünk büszkéek arra is, hogy a mai nagyszalontai Arany Jánosunk a zeneszerzője ezeknek a nótáknak: „Kondorosi csárda mellett”, „A hegedűm száraz fája”, „A toronyban de-let harangoznak” és az ismert toborzó verbungosnak: „A szép fényes katoná-rak...”

Ime ilyen gondolatok és emlékek kívánkoztak ki az én hely-történeti ismeretemből ezen a mai ünnepélyes napon. És hozzáfűzöm, bár ma egyáltalán nem divat és különösen a legmagasabb zenei kapocsátán nem megengedett dolog ezt a szót kimondani: cigányzene. Pedig val-lam, hogy a nagyvárad cigányzenekarok története nemcsak a mi hely-történetünk szempontjából fontos, hanem általános-ságban is.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A cél tehát ilyen multbeli eredmények-re és ilyen multbeli hiányokra tekintettel adva van: Állandó filharmoniai zenekari tevékenység és magasabb zenei művelő-dés.

En biztos vagyok benne, hogy mindket irányban komoly eredményeket fog elérni Nagyvárad és utól fogja érni más vidéki városok gyönyörű eredményeit.

Nagy reményekre jogosít a nagyvárad Filharmoniai társaság első hangversenye

A Nagyvárad Filharmoniai Társaság átalakult, de keresztény alapon még nem teljesen átszervezett ötventagú zenekara hétfőn este mutatkozott be a közönségnek magas színvonalú hangverseny keretében, amelyen Ország Tivadar hegedűművész, a budapesti Zeneművészeti Főiskola tanára és Antal Ilona zongoraművész, a nagyvárad zeneiskola tanára is közreműködött. A kiemelkedő zenei eseményt jelentő hangverseny ünnepi megnyitóját dr. Hlatky Endre városi főispán mondotta, aki érdekes visszpillantást tett Nagyvárad zenei életének multjára, melégen üdvözölte a vendég-művészeket, Horváth Károlyt, a Filharmoniai Társaság zenekarának karnagyát és a közönséget, amely zsufolásig megtöltötte a Református Kulturpalota nagytermét. Beszéde végén, — amelynek a város zene-történeti multjára vonatkozó részét lapunk más helyén közöljük — a most új munkára lendült zenebarát társaság tevékenységével kapcsolatban a város zenei életének felvirágzásába vetett reményét fejezte ki.

A hangversenyen a csak hetekkel ezelőtt kiegészült, de, sajnos, még mindig nem teljes zenekar igen szép teljesítményt nyújtott. Ez elsősorban Horváth Károly karnagy érdeme, aki a még természetesen nem eléggé összeszokott zenekarral, apró határozatlanságoktól eltekintve, kifogástalan munkát végzett. A zenekar szépen simult a szólistákhoz és nagy fegyelmezett-séggel festette alá azok játékát.

Ország Tivadar mesteri előadása magával ragadta a közönséget, A külső megjelenésében is rokonszenves, nagynevű művész úgy Corelli-Leonard La folia-jának interpretálásával, mint pedig Mozart A-dur hegedűhangversenyének előadásá-vál nagy zenei élményben részesítette hallgatóságát. Különösen fel-

tűnt mesterhegedűjének nagyzen-gésű hangja, amely szárnyalóan emelkedett a nagyzenekari kíséret fölé a művész kezelésében.

Antal Ilona zongoraművész nő biztos technikával és mély átérzé-sel érzékeltette a Chopin-muzsika meleg hangulatát. Billentése hol férfiasan erélyes, hol leheletszerűen gyöngéd s egész előadásával egy kivételes tehetségű művész lenyű-göző varázsa alatt tartotta a hall-gatóságát. A bájós megjelenésű fiatal leányt virágokkal árasztot-ták el és zajos tapsal ünnepelték a közönség.

Az új összetételű Filharmoniai Társaság első hangversenye a tel-jes siker jegyében zajlott le és a komoly fejlődés biztató reményeire jogosít.

Meghívó

A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok, mint a Kereskedők Országos Egyesületé-nek törzstagja, 1943. december 17-én este 6 órakor a Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok titkári hivatalában (Szent László tér 4. sz., Sas palota I. emelet)

évi rendes közgyűlését

tartja, melyre tagjainkat tisztelettel meg-hívjuk.

Nagyvárad, 1943. december 2.

Wargha Gyula, Horváth Árpád s. k.,
titkár, miniszteri biztos-elnök

Társasorozat:

1. Miniszteri biztos-elnök megnyitója.
2. Titkári jelentés.
3. Zárszámadás előterjesztése.
4. Számvizsgáló jelentése.
5. Felmentvény megadása.
6. Evi költségvetés, előirányzat megál-lapítása.
7. Alapszabály 30. §-ának a) pontjába körülírt részleges választások.
8. Indítványok.

Megállapították az egységes bőrtalpu cipők és bakancsok új árait

Tudomására hozom a város közönségének, hogy a Lábbeli Központ 1943. évi II-a számú tervezete alapján mechanikai és kombinált üzemek által gyártott egységes bőrtalpu típuscipők, valamint a II-a s III-a tervezet alapján gyártott bakancsok árát a m. kir. Közélemezési miniszterium 61.600-1943-X-3. sz. rendeletével az előbbiekben állapította meg: (Az első csoport a termelői (gyári) eladási ár, a második csoport a kereskedelmi haszon, a harmadik csoport a fogyasztási árat jelenti).

1. Munkásbakancs zsiros tehénbőr hátsós felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 46.60, 4.90, 51.50 pengő.
 2. Munkásbakancs vízhatlan sertésbőr felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 53.10, 4.90, 50 pengő.
 3. Munkásbakancs zsiros sertésbőr felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 54.80, 4.90, 59.70 pengő.
 4. Munkásbakancs fekete zsiros tehénbőr felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 52.60, 4.90, 57.50 pengő.
 5. Munkásbakancs barna zsiros (vixos) tehénbőr felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 56.10, 4.90, 63 pengő.
 6. Férfi félcipő, fekete vagy barna box felsőrészrel, croupon talppal, szeges, 55.20, 8, 63.20 pengő.
 7. Férfi félcipő, fekete v. barna box felsőrészrel, croupon talppal, gépi-rámánvarrott (Goodyear-Welt) 60.90, 8, 68.90 P.
 8. Férfi magasszárú fűzős cipő, fekete v. barna box felsőrészrel, croupon talppal, szeges 59.60, 8, 67.60 pengő.
 9. Fiú magasszárú fűzős cipő, sertésbőr felsőrészrel, croupon talppal, szeges, 31-34-ig 49.50, 6.50, 47 pengő.
 10. Fiú magasszárú fűzős cipő, sertésbőr felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 35-30-ig 47.60, 7.60, 55.20 pengő.
 11. Női fél fűzős cipő, fekete v. barna box felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 45.60, 7.30, 52.90 pengő.
 12. Női fél fűzős cipő, fekete vagy barna box felsőrészrel, croupon talppal, gépi-rámánvarrott (Goodyear-Welt) 50.70, 8, 58.70 pengő.
 13. Női magasszárú fűzős cipő, fekete vagy barna box felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 53, 8, 61 pengő.
 14. Női magasszárú fűzős cipő, fekete vagy barna box felsőrészrel, croupon talppal, gépi-rámánvarrott (Goodyear-Welt) 57.70, 8, 63.70 pengő.
 15. Női félcipő, fekete vagy barna lösevrő felsőrészrel, croupon talppal, ágó ragasztott kiv. 42.20, 6.80, 49 pengő.
 16. Leány magasszárú fűzős cipő, fekete vagy barna lösevrő felsőrészrel, croupon talppal, szeges, 31-34-ig 40.50, 6.50, 47 pengő.
 17. Leány magasszárú fűzős cipő, fekete vagy barna lösevrő felsőrészrel, croupon talppal, szeges 35-38-ig 47.70, 7.00, 53.30 pengő.
 18. Gyermek magasszárú fűzős cipő, fekete vagy barna lösevrő felsőrészrel, nyaktalppal, szeges vagy flexible kivitelben 23-26-ig 27.40, 4.40, 31.80 pengő.
 19. Gyermek magasszárú fűzős cipő, fekete vagy barna lösevrő felsőrészrel, nyaktalppal, szeges vagy flexible kivitelben 27-30-ig 30.80, 4.90, 35.70 pengő.
- A kézműves tömegtermelők által fenti tervezetekben készített típuslábbelik ára a következő:
1. Munkásbakancs zsiros tehénbőr hátsós felsőrészrel, croupon talppal, fa-

2. Munkásbakancs vízhatlan sertés felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 58.40, 4.90, 63.30 pengő.
3. Munkásbakancs zsiros sertésbőr felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 60.30, 4.90, 65.20 pengő.
4. Munkásbakancs fekete zsiros tehénbőr felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 57.90, 4.90, 62.80 pengő.
5. Munkásbakancs barna zsiros (vixos) tehénbőr felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 63.90, 4.90, 68.80 pengő.
6. Férfi félcipő, fekete vagy barna box felsőrészrel, croupon talppal, szeges 60.70, 8, 68.70 pengő.
7. Férfi félcipő, fekete vagy barna box felsőrészrel, croupon talppal, kézi-rámánvarrott, egyéni ármegállapítás.
8. Férfi magasszárú fűzős cipő, fekete vagy barna box felsőrészrel, croupon talppal, szeges 65.60, 8, 73.60 pengő.
9. Fiú magasszárú fűzős cipő, sertésbőr felsőrészrel, croupon talppal, szeges 31-34-ig 44.50, 7.10, 51.60 pengő.
10. Fiú magasszárú fűzős cipő, sertésbőr felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 30-35-ig 52.40, 8, 60.40 pengő.
11. Női fél fűzős cipő, fekete vagy barna box felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 50.20, 8, 58.20 pengő.
12. Női fél fűzős cipő, fekete vagy barna box felsőrészrel, croupon talppal, kézi-rámánvarrott, egyéni ármegállapítás.
13. Női magasszárú fűzős cipő, fekete vagy barna box felsőrészrel, croupon talppal, faszeges 58.30, 8, 66.30 pengő.
14. Női magasszárú fűzős cipő fekete

vagy barna box felsőrészrel, croupon talppal, kézi-rámánvarrott, egyéni ármegállapítás.

15. Női félcipő, fekete vagy barna lösevrő felsőrészrel, croupon talppal, ágó ragasztott kivitelben 46.40, 7.40, 53.80 P.

16. Leány magasszárú fűzős cipő, fekete vagy barna lösevrő felsőrészrel, croupon talppal, szeges 31-34-ig 44.40, 7.10, 51.50 pengő.

17. Leány magasszárú fűzős cipő, fekete vagy barna lösevrő felsőrészrel, croupon talppal, szeges 35-38-ig 52.50, 8, 60.50 pengő.

18. Gyermek magasszárú fűzős cipő, fekete vagy barna lösevrő felsőrészrel, nyaktalppal, szeges vagy flexible kivitelben 23-26-ig 30.10, 4.80, 34.90 pengő.

19. Gyermek magasszárú fűzős cipő, fekete vagy barna lösevrő felsőrészrel, nyaktalppal, szeges vagy flexible kivitelben 27-30-ig 34.90, 5.60, 40.30 pengő.

A fenti termelői árak a cipőkereskedő raktárába bérmentve beszállított lábbelikre, minden levonás nélkül értendők. A szállítási költségek és az utánvételi díj a termelőt (iparos, gyár, üzem) terhelik. A legmagasabb fogyasztói árak, több kézbe kerülés esetén sem emelkedhetnek.

Az a kisiparos, aki kézi-rámánvarrott egységes lábbelik készítésére kapott engedélyt, köteles a közellátási hivatal X. főosztályához (VI. Nagymező-u. 1.) egyéni ármegállapítás végett, részletes árszámítást benyújtani.

A termelő gyár vagy iparos köteles talpbavésve, továbbá az átvévo kereskedő számára kiállított számlára a fogyasztói árat feltüntetni.

Jelen rendelet 1943. december hó 1. napján lép életbe. A termelők által korábban leszámlázott, s a kereskedők által már ténylegesen átvett és kifizetett típuslábbelikre a jelen rendeletben megállapított árak nem alkalmazhatók.

Nagyvárad, 1943. december 7.

Dr. Soós s. k., polgármester.

fenti sorrend betartása mellett tudom biztosítani.

Végül figyelmeztetem az érdekelteket, hogy a kiváltáshoz mielőbb hozzák magával személyazonosságát igazoló iratait (rendőrségi bejelentőt, vásárlási könyvet, személy-lapot, stb.), azok pedig, akik nem saját, vagy családtagjaik részére váltják ki az utalványt, a személyi igazoláson kívül, kötelesek megbízottjuk által sajátkezőleg aláírt és két annal láttamozott szabályszerű meghatalmazást felmutatni és becsatolni. Továbbá értesítem a város közönségét, hogy december 6-tól 14-ig a Közélemezési Hivatal újabb lábbeli-igényléseket nem vesz be. Lábbeli igénylőlapokat csak január 3-án fogad el a hivatal.

Nagyvárad, 1943. december 15.

Dr. Soós s. k.,
polgármester.

Kérelem mindenkire!

Fiam, Horváth István polgári II. oszt. magantanuló folyó hó 5-én, vasárnap délután 3 órakor Feketeerdői üveggyári lakószobájából elment.

Fiam hosszúkarcú, sovány, kb. 175 cm. magas, kékszemű, fekete csontkeretű.

tes szemüveget visel. Szőke hajú. 1929-ben született. Édesanyja: született Puskás Margit.

Eltűnésekor szürke télikabátot, fehér prémkucsmát, esetleg leventesapkát, barna térd- (sport) nadrágot, szürke sport térdharisnyát és bakancsot viselt.

Eddigi megállapításaink szerint másnap, hétfőn Váradszentmártonban, ottlako nagyszüleinél, majd a Felixfürdőben járt, ahonnan nyoma veszett. Lehetségesnek tartjuk, hogy átvett a határon, mint-hogy a Felixfürdőt környező falvakban a határ közelében látták.

Aggódó szívvel felkérünk mindenkit, hogyha gyermekünk hollétéről valamit is tudna, azonnal értesíteni sziveskedjék az Élesd 9. sz. telefont (Feketeerdői Üveggyár r-t.)

Eltűnt gyermekünk kérekerítőjének 500 (ötszáz) pengő pénztalimat fizetek. Horváth István gépkocsivezető, Feketeerdői üveggyár.

Elbírálták a november havában beadott lábbeli igénylőlapokat

Közöljük a kiosztás sorrendjét

Nagyvárad polgármestere 6824-1943. k. é. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Értesítem a város közönségét, hogy a közellátási bizottság az 1943. év november havában beadott lábbeli igénylőlapokat elbírált. Az elbírált lábbeli igénylőlapokat a Közélemezési Hivatal a következő sorrendben osztja ki:

1943. december hó 15-én, szerdán, délelőtti 8-10-ig 1-500-ig 10 órától 12-ig 501-1000-ig, 12 órától 13-ig 1001-1300-ig, délután 5-7-ig 1301-2000-ig.

Folyó hó 16-án, csütörtökön: 8-10 óráig 2001-2500, 10-12-ig 2501-3000-ig, 12-13 óráig 3001-3300-ig, délután 5-7-ig 3301-4000-ig.

Folyó hó 17-én, pénteken: 8-10 óráig 4001-4500, 10-12-ig 4501-5000-ig, 12-13 óráig 5001-5300-ig, délután 5-7-ig, 5301-6000-ig.

Folyó hó 18-án, szombaton: 8-10 óráig 6001-6500, 10-12-ig 6501-7000, 12-13 óráig 7001-7300-ig.

Folyó hó 20-án, hétfőn: 8-10 óráig 7301-7800-ig, 10-12-ig 7801-8300-ig, 12-13 óráig 8301-8600-ig.

Folyó hó 21-én, kedden:

8-10 óráig 8601-9100-ig, 10-12-ig 9101-9600-ig, 12-13 óráig 9601-9900-ig, délután 5-7-ig 9901-10600-ig.

Folyó hó 22-én, szerdán:

8-10 óráig 10601-11.100-ig, 10-13 óráig végig.

Folyó hó 21-én délután azok, kik valamilyen oknál fogva fenti sorrendben nem tudták kiváltani. Folyó hó 22-én délután 17-19 óráig 1-4000, folyó hó 23-án délelőtti 8-10-ig 4001-8000-ig, 10-12-ig 8001-10.000-ig, 12 órától 13 óráig 10.001-12.0000-ig, folyó hó 23-án, csütörtökön az összes elmaradtak.

Figyelmeztetem az érdekelteket, hogy fenti beosztást pontosan tartásuk be, mert a kiosztás folytonosságát és a sorban-állás elkerüléséért csak

Blóz Zoltán órás, ékszerész

Szent János utca 3. szám

beváltja,
becserélti

Ekszerét készíti,
javítja

Márkás svá'ci órák

Órák, virágórák, karkötő készítés és elállítása műhelyemben

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.50 Ft,
 3 óra 12.40 Ft.
 Postafelrakási díj: csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Készletek nem adnak vissza.

Hlatky Endre főispán előadása a Sajtó-tudományi Társaságban. Budapestről jelentik: A MOT jelenti: A Magyar Sajtó-tudományi Társaság december 17-én fél hét órákor a Patris Club előadótermében felolvasó ülést tart. Az ülésen dr. Hlatky Endre „A Bagoly, Nagyvárad élelapija 1891-93” címmel tart előadást.

Ülést tart a 42 tagú országos bizottság. A MTI jelenti: A 42 tagú országos bizottság december 17-én, pénteken délután öt órákor a képviselőház miniszterelnöki tanácstermében ülést tart.

ATADTÁK RENDELTETÉSÉNEK A KÉZDIVÁSÁRHELYI SZÜLÉSZETI INTÉZETET. Kézdivásárhelyről jelentik: A kultusz-kormány a Székelyföld felszabadulása után azonnal elhatározta, hogy Háromszék-megyében bábaképző és szülészeti intézményt létesít, még pedig Kézdivásárhelyen. Az intézetet most adták át rendeltetésének.

Női betegségek a tisztán természetes „Ferenc József” keserűvíz rendszeres használata által sok esetben nagy mértékben enyhülnek, mert ez igen könnyű és lágy belürülést biztosít és az egész anyagcsere-forgalmat előmozdítja. Kérdezze meg orvosát!

Súlyos influenzajárvány pusztít Észak-Olaszországban. Genf-ből jelentik: (B. T.) Jelentés érkezett, hogy Felső-Olaszországban súlyos influenza járvány pusztít, különösen Milánóban, Torinóban és Genovában igen nagy a megbetegedések száma. Halálozást azonban ritkán fordul elő.

Novemberben 119 ember vesztette életét légitámadás következtében az Egyesült Királyságban. Lisszabonból jelentik: (MTI) Mint a brit hírszolgálat közli, az Egyesült Királyság területén november havában 119 ember vesztette életét vagy tünt el légitámadás következtében. A kórházban ápolat sebessültek száma 238.

Bolgár szabók a légitámadás sújtotta lakosságért. Szófiából jelentik: (MTI) A bolgár szabó ipartestület elhatározta, hogy tagjai a kormány részéről rendelkezésre bocsátott szövetből, a bombatámadáskor sújtott lakosság számára 350 ruhát díjtalanul készítenek.

A KOLOZSVÁRI Királyi Közjegyzői Kamara a törvény rendelkezései értelmében közhírré teszi, hogy dr. Rednik Gábor margittai kir. közjegyzőt a Nagyméltóságú Igazságügyminiszter úr áthelyezte Törökországba. Irodája részére a kamara dr. Südy Tibor székelyhídi kir. közjegyzőt rendelte ki (872-1943. kk. szám).

Temetés. Török Olivér földbirtokos ma reggel váratlanul meghalt. Temetése folyó hó 15-én, szerdán délután lesz a bölcsei pusztán.

AZ IPARTESTÜLET faipari szakosztálya felhívja tagjai figyelmét, hogy a szegjegyeket folyó hó 14-től 18 déli 1 óráig okvetlen vegyék át, mert ellenkező esetben a jegyek érvényüket veszítik. Elnökség.

Két és félevesi fegyházra ítélte a törvényszék Gyöngyössy István kir. főügyész betörőjét

Nagyvárad, december 14. Pápai Béla rovtomultu fiatalember — akinek a polgári foglalkozása asztalos volna, ha egyáltalában üzné — ez év nyarán lopás bűntette miatt a nagyváradai fegyház lakója volt. 3-4 hónapot töltött már itt, amikor eszébe jutott, hogy őt ártatlanul ítélték el s effelett elkeseredésében, július 5-én — megszökött a fegyházból. Első útja egy kocsmába vezetett, ahol 7 pengő 50 fillér árú „snapszot” ivott s attól — mint mondja — mámorossá vált. A mámor, valamint a szerinte ártatlanul való szenvedése és gyógyíthatatlan betegsége — állítólag tüdővész — fölötti elkeseredése a fegyházból a közbeeső kocsmái megállón keresztül ismét egyenesen a börtönbe vezető útra irányította. Mint elmondja, egy ház elő vetődött — melynek tulajdonosa történetesen éppen dr. Gyöngyössy István kir. főügyész — s melynek kapuján éppen akkor csepetett be a postás. Miután nem nyitottak ajtót, nyilvánvaló volt, hogy senki sincs otthon. Uglátszik, annyira mámoros mégsem volt, hogy azonnal föl ne fogja ennek a fölfedezésnek hasznosítható voltát. Szétfeszítette a kapu rácsait, az így támadt résen át behatolt az udvarba, s a fűszárból baltát véve magához, betörte a lakás ajtaját. Ott azután feltörte a bezárt szekrényeket, s két nadrágot, inget, kalapot, egy ezüst cigarettatárcát,

egy karórát és egy pénztárcát vitt el, mintegy 120 pengő készpénzzel. A zsákmány egy részét azután eladta és búcsút mondott Váradnak, „ártatlanul” történt elítélte gyász színhelyének. Miskolcra ment, ahol tovább üzte kétes mesterségét, míg végre horogra került.

Ügyét ma délelőtt tárgyalta a nagyváradai törvényszék dr. vitéz Bíró Barna-tanácsa. Pápai, miután az elnök szép sorjában „emlékeztetébe” idézte a történeteket, mindent beismert, de ezáltal is letétségére, elkeseredett lelkiállapotára és mámoros voltára hivatkozott.

Dr. Levente István kir. ügyész a vádlottnak szigorított dologházba utalását indítványozta, tekintettel arra, hogy különböző bíróságok már összesen 8 évi fegyházbüntetést szabtak ki eddig reá és legutóbb is, amikor magát önhatalmúlag szabadlábra helyezte, első gondolata az volt, hogy újabb bünt kövessen el.

Dr. Benedek István kirendelt védő utalt arra, hogy egy beteg, önmagával és az élettel meghasonlott emberről van szó, akinek már a körülmények is lehetetlenek tették, hogy jóútra térjen. Méltányos ítéletet kért.

A bíróság Pápai Bélát 2 évi és 6 hónapi fegyházra ítélte. Az ítélet ellen a kir. ügyész felebbezést jelentett be a szigorított dologházba utalás meg nem történte miatt.

Délkelet-európai gazdasági hírek

Általános élelmiszer-intézkedések: 1943. november:

Németországban a lakosság az idén is rendkívüli élelmiszeradagokat kap karácsonyra, 500 gramm külön búzalisztet és 250 gramm cukrot kapnak a fogyasztók, éppenúgy, mint az önellátók. A nem önellátók ezenkívül még 125 gramm vajot kapnak. A 18 évesnél idősebbek az önellátókkal együtt 125 gramm cukorárut vagy 100 gr cukrot, 50 gramm babbakét és egy félliter szeszcsit. A 18 éven aluli gyermekek ezenkívül még 250 gramm cukorárut vagy cukrot kapnak.

Görögországban tíz napon belül be kell jelenteni úgy a kereskedőknek, mint a magánháztartásoknak az élelmiszerkészletüket.

Horvátországban azonnali hatállyal pevezettér a sóadagolást. Először fél kilót osztanak ki minden személynek.

Svédországban minden lakos havonta 350 gramm árpát és 517 gramm zabot kap. A szárazfözelékekből 350 gramm a fejadag.

CUKOR: 1943. november:

Svédországban a havi cukoradag 1870 gramm. (A békebeli étlagos fogyasztás évi 50 kg).

Braziliában adagolják a cukrot.

DOHÁNY: 1943. november:

Olaszországban 15-étől adagolják a cigarettát. Dohányment csak 18 évesnél idősebb férfiak kaphatnak. A heti fejadag 40 darab cigarettát, vagy ennek megfelelő mennyiségű egyéb dohány-nemű.

GYARMATARU: 1943. november:

Svédországban a havi rizsadag 133 gr,

a tea adag 16 gramm, a kávéadag pedig havi 41 gramm.

HUN: 1943. november:

Svédországban a húsadag havi 900 gr. Bulgáriában az öt legnagyobb városban rendszeresítették a húsjegyeket. A fejadag heti 400 gramm.

KENYÉR: 1943. november:

A Cseh-Morva Védnökségben 300 grammal emelték fel a termelők kenyér-adagját. A termelők a jövőben négy hétre egyenesen 13.3 kg. gabonát, búzát és rozst kapnak személyenként.

Svédországban az átlagfogyasztók napi kenyérfejadagja 170 gramm fehérkenyér vagy 180 gramm rozkenyér. Külön lisztjegy azonban nincsen; liszt, tészta vagy sütemény szükségletét a közönség csak a kenyérjegy terhére szeresheti be.

Lisszabonban kiosztották az első kenyérjegyeket. Még nem köztölték, hogy a jegyek mikor lépnek életbe és hogy mennyi lesz a kenyéradag.

Bulgáriában november folyamán minden család 5 kg. lisztet vásárolhat tartalékként a rendszeres havi fejadagon kívül. A tartalékokat felhasználni a megfelelő rendelkezésig tilos.

TEJ- ÉS TEJTERMEK: 1943. november:

Angliában csökkentették a tejadagot. November 7-étől a heti fejadag egy liter.

Svédországban minden állampolgár kaphat naponta félliter mérsékeltlen lefőltözött tejet. Krémsajtól vagy az ugynevezett gróji sajtól vásárolható 190 gr, de egyéb fajtából már csak 127 gramm.

Ujzétand-kormány bevezette a vajadagolást. A heti fejadagot 250 grammban

állapították meg.

FA: 1943. november:

Irakban a kereskedelem minden fadarút lefoglaltak.

FEM: 1943. november:

Belgiumban november elsején tartották az első vasnapot. Ez alkalommal minden nem használt vas- és acélhulladékot be kell szolgáltatni.

FÜTOANYAG ÉS GÁZ: 1943. november:

Ausztráliában az iparban 12 és fél százalékkal, a vasúti forgalomban pedig 25 százalékkal kell csökkenteni a szénfogyasztást. A gáz fogyasztásánál 20 százaléka a csökkentési mérték.

Kelet-Japánban 25 százalékkal felemelték a magánháztartások gázfogyasztását. Ausztráliában még az új esztendő előtt bevezetik a szénadagolást.

GYUFA: 1943. november:

Rómában a gyufát adagolni fogják. Minden háztartás havonta 50:50, minden dohányzó pedig 200 szál gyufát kap.

PAPIR: 1943. november:

Franciaországban november 5-től kezdve a napilapok az oldalszámuknak csak a felét adhatják. A rendelet a többi sajtótermékeket is érinti. A papirhiány minden vonalon igen lényeges takarékoskást követel.

Őszinte mozikritika

Csavargók

— Bemutató az Apolló mozgóban —

Az új francia filmvészetet érdekesége. A sikert előre biztosítja a három főszereplő: Michel Simon, Pierre Jean Aumont és Maggie Lemonnier. A közönség régi kedvencei.

Nálunk főként Tersánszky János Jenő novellái és regényei már meggyőzték a közönséget arról, hogy a csavargók között is akadnak ritka jó emberek. Ezért a *Csavargók* című film meséjét nem fogják ellenérzéssel fogadni a mozilátogatók.

Leó (Michel Simon) ilyen ritka jó ember a csavargók világában.

Életunt fiatalembert (P. J. Aumont) igazi lélektani megérzéssel vesztetett attól, hogy a Szajnába vessze magát. Sőt ennek közreműködésével Lamar-chal bankár egyetlen leányát (M. Lemonnier) kimentti a folyó hajzából és mindkettőjükkel megkedvelteteti az egyszerű, de szabad életet. Különösen a leány holdog, mert pénzmagán apja már hatodizben akarja olyan férfival összehoztatni, akit ő nem állhat, de akit a pap előtt azért kedves, mert pénze van és pénzt bankjában gyümölcsösöztetné.

Mindhárman dolgoznak és elviselehető sorost teremtenek maguknak. Azonban a csavargó Leó nem éppen jólelkű társai megzavarják ezt az új életet. Sok megpróbáltatás után a leány haza kerül és addig nem nyugszik, amíg a papa egyik titkári állásába be nem emeli élete megmentőjét, a rendkívül ügyes Pierre-t. Így aztán már nincs többé akadályának, hogy a fiatalok egymáséi legyenek. Leónak felajánlják a bankportás tisztjét, de ő nem hajlandó a megszokott szabad életet ezzel az egyenruhás kötött étellel feleserélni, azonban boldogan fogadja el azt a tizezer frankot, amelyet az apa annak ígért, aki leányát visszamentti otthonába.

A film magva dráma, mégis Michel Simon pompás alakítása folytán filmvígjátékká válik és a közönség friss kedvvel nézi végig a boldogító kifejléssel záródó színes cseméysorozatot.

Olasz Péter dr.

A vácas egyheti népmozgalma

SZÜLETÉSEK:

Durusz Miklós napszámos fia Sándor, Bihari Lajos magántisztviselő leánya Erzsébet, Gyarmati Bálint MÁV munkás leánya Valéria, Sándor Béla MÁV műszaki altiszt fia Miklós, Ivák Lajos m. kir. szakaszvezető leánya Edit, Pap István raktári munkás leánya Mária, vitéz Kertész János m. kir. esztergomi mérnök fia János, Molnár Zsigmond kocsis fia István, Szántó Sándor, MÁV géplakatos leánya Margit, Bán Zoltán ref. lelkész fia Zoltán, Karkies János m. kir. százados fia Péter, Szücs Lajos községi jegyző leánya Judit, Juricskay László állami tanító leánya Mária, Szalay György telefonhelyettes felvigyázó fia György, dr. Zsugovits Miklós községi állatorvos fia Miklós, Molnár Ferenc banktisztviselő leánya Judit, Molnár Károly pineér leánya Anna, Balasi Tamás állomáefőnök leánya Judit.

HÁZASSÁGOK:

Pácz Sándor MÁV segédtiszt jelt és Serfőző Róza, Gurmai Gyula szabósegéd és Timár Mária, Sarkadi Pál vallásoktató lelkész és Fenesi Margit, Török Béla magántisztviselő és Kurilla Margit, Bagosi István MÁV vonatfekező és Horváth Eszter, Hedervári Zsigmond nőszabó segéd és Mészáros Juliánna, Jankovics Tibor gimnáziumi tanár és Engel Éva, Horváth Kálmán MÁV fűtőházi munkás és Szabó Margit, Szilágyi Zoltán élelmiszerkereskedő segéd és Deák Aranka, Fodor József gyárímunkás és Dávid Zsuzsanna, Szücs Béla gyárímunkás és Tokai Katalin, Méhes János asztalossegéd és Török Mária, Kopol Illés földműves és Onjeza Virág, Mózsis István MÁV fűtő és Tarr Etelka, Balogh László színművész és Kovács Jolán, Julán László butorfényező és Papp Etelka.

HALÁLOZÁSOK:

Hegyesi Lajosné, Nagy Etelka 28 éves, Lohóczki Mária 20 éves, Renner Ferencné, Tuhy Judit 53 éves, Pál Árpád 37 éves, Gottfried Kálmán, Grünfeld Fani 76 éves, Bajla János 64 éves, Radon Teréz 3 hónapos, özv. Steinlein Samuné, Samson M. 60 éves, Llorek József 36 éves, Wehlmann Mária 2 éves, Radon János 61 éves, Kohn Samuél 57 éves, özv. Pánva Miklósné, Papp Hóna 76 éves, Gróf Kálmán, Szatmári Teréz 26 éves, Magyar Juliánna 63 éves, özv. dr. Barta Dezsóné, Fischer Gizella 74 éves, Banzi István 5 napos, Blumenfeld Jolán 55 éves, özv. Csengeri Antalné, Izsák Jozefa 79 éves, Gyermán György 41 éves, Dehreceni Márton 26 éves, Klail János 67 éves, Karapancsik Lujza 3 hónapos.

Szolgáltatás gyógszertárak:

III. CSOPORT:

ENYŐ gyógszertár, Bémer-ter 1 (Retsz L.) 15-68.

II. RAKÓCZI F., Szacsavay-u. 28. (Ganda E.) 17-47.

OROSZLAN gyógszertár, Mussolini-ter 14. (Mihályi L.) 32-91.

MADONNA gyógszertár, Sztarovezky-u. 28. (Dr. Medvigy F., bérlelő Feder Vilmos) 33-67.

SPORT

Mit mondanak a NAC vezetők és játékosok a vereségről?

Vasárnap a vereség ellenére is együtt vacsorázott a vezetőség a csapattal ezzel is kifejezést adva annak a felfogásnak, hogy a játékosok nem okolhatók a két pont elvesztéséért. Szurkolók és vezetők körében is az a vélemény alakult ki, hogy csak határtalan balszerencse fosztotta meg a csapatot a győzelemtől.

Meg is szólaltattunk néhány vezető és szurkolót ebben a kérdésben és a következő nyilatkozatokat kaptuk:

Vitéz Jancsó Béla alelnök igen élesen látta meg a dolog lényegét, amikor ezeket mondja:
— A DiMAVAG a szerencsésen belőtt 2 gól után teljesen védelemre rendezkedett be és Károlyi ragyogó védése, no meg a szerencse meghozta számukra a győzelmet. Palásthy remekül vezette a mérkőzést, bár vele még mérkőzést itthon nem nyertünk. Az ürmében bár kevés az öröm, de olyan egyesületnek jutott a két pont, amelyiktől nem sajnáljuk.

Dr. Sággy László így beszél a mérkőzésről:

— Egy mérkőzésen sem láttam még a NAC-ot ilyen fölényben. Ez a játék arról győzött meg bennünket, hogy az eredményességhez nem elég csak a fölény, ahhoz szerencse is

kell, amely most az ellenfélnek edveskedett.

Rónay Ferenc edzőnek ez a véleménye:

— Ezen a mérkőzésen végérvényesen bebizonyosodott hogy a csepeli disznó nem költözött át Váradra, mindent elkövetünk azonban, hogy tavaszra idecsalogassuk.

Tóth Matyi is már a tavaszról beszélget:

— Akárhogy is faj a vereség, csak jó érzés az, hogy 5 pontelőnyvel indulhatunk a tavaszi fordulóban. Megpróbáljuk ezt a kis előnyt ép-ségben tartani.

Ifj. vitéz Péchy József lelkes NAC szurkoló így vélekedik:

— A szurkolók most mindenkiben keresik a vereség okát, lehet pedig, hogy éppen mi hibáztunk. — nem bíztattuk elég lelkesen a csapatot ...

Nagybányán játssza első kupamérkőzését a NAC

Kisorsolta az MLSz a Magyar Kupa mérkőzéseit az NB I. csapatok között is. Ezek szerint a NAC a Nagybányai SE-vel került össze és ezért vasárnap a zöld-fehérek Nagybányára utaznak. Az NSE nem lesz könnyű ellenfél.

SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleménye: Rádióközvetítés kedden este a színházból

Corneillei harangok. Planquette gyönyörű muzsikája nagyoperettjét szombaton este mutatta be a színház, bemutató bérlet keretében. Benkő Béla felléptével, parádés szereposztásban. Az előadást Paul Tibor, a rádió karnagya vezényelte. A „*Corneillei harangok*” kedden este kivételesen 6 órakor kezdődik! Az előadás megkezdése után a nézőtérre belépni nem lehet! Az előadást a rádió közvetíti.

December 15-én és 16-án a kolozsvári Nemzeti Színház vendégszerel a színházban.

Déryné, Széppataky Róza születésének 150 éves évfordulójának megünneplésére december 17-én Herczegh Ferenc: „*Déryné ifjasszony*” című vígjátékát mutatja be a színház.

Szombaton este *Levente előadás* a színházban.

Névtelen asszonyt szombaton délután filléres helyárrakkal játssza a színház.

Előkészületben: *Badacsonyi kéknyelű* című operett-újdonosság.

HETI MŰSOR:

Kedden este kivételesen 6 órakor: *Corneillei harangok.* (Rádió közvetítés.)

Szerdán este 6 órakor: *Tosca.*

Csütörtökön este 6 órakor: *Traviata.*

Pénteken este háromnegyed 7 óra-

kor: *Déryné ifjasszony,* bemutató bérlet.

Szombaton délután egynegyed 4 órakor: *Névtelen asszony.*

Szombaton este háromnegyed 7 órakor: *Levente előadás.*

Vasárnap délután és este: *Fekete Péter.*

Hétfőn este háromnegyed 7 órakor: *Déryné ifjasszony.* A-bérlet.

Kedden este: *Badacsonyi kéknyelű,* bemutató bérlet.

Nagyvárad város adóhivatalától.

Árverési hirdetmény

Alulírott városi végrehajtó ezenel közhírré teszem, hogy a nagyváradai forgalmi adóhivatalnál ki-mutatott forgalmi adóhátralék fejében lefoglalt és városi közraktárba beszállított ingóságokra az 1925. évi 600. P. M. rendelet értelmében a 67—69. §. alapján az első árverést 1943. december 22-én d. e. 11 órára, a második árverést 1943. december 30-án d. e. 11 órára a városi raktárban ezennel kintűzöm.

Árverési feltételek:

1. Az első árverésen az egyes ingóságok csak az esetben kerülnek eladásra, ha az árverezők a becsérték háromnegyed része erejéig tesznek vételi ajánlatot.

2. A második árverésen azonban

az ingóság becsértékére való tekintet nélkül, a legnagyobb vételi ajánlatot tevő birtokába megy át.

3. Az árverés megtartása, vagy megkísérlése esetén a behajtási illeték 8%.

4. A vételárat azonnal és készpénzben kell kifizetni.

Nagyvárad, 1943. december 11.

Fondré Sándor,
végrehajtó.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Télikabátot ruhát legjobban vehet eladhat Molnárnál, Bémer-ter 1. 910

Jóhangú 3 + 1 rádió olcsón eladó. Pece-u. 16. 192

Karácsonyi ajándéknak kiválóan alkalmas kerámia üveg s porcellán szervizek továbbá nagy keleti perzsa, ezüst és kézmunkák eladók. Batthyány-utca 20. ajtó 6. szám. 245

Angoraszórt, gubancot bármilyen mennyiségben veszek, Székely, Kapucinus-u. 11. 233

Eladó fekete női bunda. Lajos-u. 1. sz. Tóthék. 206

Eladó egy sárgafedelecs mély hintó. Molnár Vince, Teleki-u. 32. 241

Eladó világos hálószoba butor. Komáromi-u. 28. 244

Eladók gyermekjátékok, bababútor, gyermekkönyvek, szobahinta, hócipő, hencsértakaró, Szaniszló-utca 6. 245

Kétszer három méteres perzsaanyag eladó. Megtekinthető 1—2 között. Cim a kiadóban. 242

Mély gyermekkosci és egy állóka azonnal eladó. — Értekezni: Görbe-utca 14. 2—4-ig. 246

Hülönféle

Fertőtlenítést, poloska, mely és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja. Varga, Dankó Pieta-utca 6. Telefon 27—56. 319

Zippárjavítás felelősséggel. Jakeb műszerésznel. Kossuth-u. 5. 64

Menyasszony és koszorúleány művirág fejdíszek és kézicsokrok. Ezüst- és aranylakodalmakra csokrok és kosarak olcsón, szép kivitelben megrendelhetők. Ruhákra virágok raktáron, azonkívül hozott anyagokból is olcsón készülnek. Karácsonyi püspök-u. 52. (Erzsébet-liget sportpályánál.)

Találtam a törvényszék előtt egy pár barna bőr férfikesztyűt. Igazolt tulajdonosa átveheti Major György fényképezési műtermében, Rákóczi-út 13. 221

Allást nyec

Nilgész-telepen vagy környékén lakó lapkihordó felvesszünk. Jelentkezni lehet a „Magyar Lapok” kiadóhivatalában. 1

Gépszermérnököt vagy hasonló műszaki tudással rendelkező urat keres érdemi nagyobb cég. Izs. vállasúak is pályázhatnak. Ajánlatokat eddigi működés és fizetési igények megjelölésével „Gépszermérnök” jellegre a kiadóhivatalba kerülni. 303

Amatőrlaboránst, önálló munkaerőt felveszek. Pécsy fotózlet, Rákóczi-ut 6. 240

Követhazakban és vszagegyekben kerje a „MAGYAR LAPOK”-ot.

KIADÓTULAJDONOS:

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

A szerkesztőség felel. A kiadóhivatal felel.

Dr. Paál Árpád Dr. Virág Jeromos

Igazgató 1976 Szent László-nyomda R. T.

122206/1943

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén. Nagyvárad, Szilágyi

Desszén utca 6. szám